

VOORBERICHT

AAN DEN BESCHEIDENEN LEZER.

DE Laft, van den Profeet Elia, na het werpen van zynen mantel op Eliza, aan hem gegeven; *ga, keer weder, want wat hebbe ik u gedaan?*^a leide op hem de verpligting, en gaf my aanleiding, om dien Knecht zynen Heere te laten navolgen. Evenwel niet meer onder de gedaante van een knecht, maar van een grooten Profeet; die volgens zyne begeerte, met een dubbelde mate van Elias Geest, by zyne opneminge naar den hemel, gezalft, en met zynen mantel, als zynen geloofsbrief, omhangen, de plaats van zynen Meester in Israëel vervangt; en van de zoonen der Profeeten, als hun aller Hooft, erkent en geëert word.^b

't Is waar, dat, na de uitgave van Elias historie, het eerst myn voornemen niet was, de geschiedenis van Eliza daar op te laten volgen; waar omtrent my meer dan eene belemmering voorquam: egter daarna bevroedende; dat door des HEE-REN zegen dat geschrift niet geheel zonder nuttigheid was geweest, en dat ik door myne laatste leerrede,^c voor Elias brief aan Joram, reeds enigmate in de historie van Eliza ingewikkelt was, ondernam ik, voor ruim twee jaaren, de eene en andere stoffe uit de historie van Eliza te openen: waar omtrent het de Voorzienigheid behaagde my te bestieren, dat ik met lust die stoffe in openbare leerredenen vervolgde, tot dat dezelve was afgewerkt.

Dezelve Redenen, welke my toen bewogen, om dat Schrift

† †

in

^a 1 Koning. 19: 19, 20. ^b 2 Koning. 2: 9-15. ^c over 2 Kon. 2: 13-18.

T V O O R B E R I C H T . V

in druk uit te geeven, zyn het ook, welke my nu hebben opgewekt, om deze brandende Lampe, in de duisternissen van het avvallig Israël schynende, in het openbaar voor Nederlands Regenten, Profeten en Gemeenten ten toon te stellen: indagtig aan het bekende, dog gewigtige woord van dien groten Apostel. *Alle de Schrift is van God ingegeeven, en is nuttig tot leering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwyzing, die in de regtveerdigheid is: opdat de mensche Gods volmaakt zy, tot alle goede werk volmaaktelyk toegerust.* 2 Tim. 3: 16, 17.

Het Beleid, 't welk ik hier in gehouden hebbe, is genoegzaam het zelve, 't welk in het voorgaande Schrift is waargenomen: weshalven ik my aan het Voorbericht voor Elias historie gedragende, nu alleen hebbe aan te merken; dat behalven andere, voorheenen gemelde; hulpmiddelen, my nog in handen gekomen zyn de aantekeningen van *Martinus Borrhaus*, voorheenen *Cëllarius* genoemt, die te voren in de strikken der Fantasten verward, dog door Gods genade gered, het Hoogleeraarampt te Bazel heeft waargenomen, en onder andere Schriften zyne aanmerkingen over de boeken der Koningen heeft opgegeeven, van welke Historiën hy zelve in het opschrift meld, dat die met veele voorbeelden van den Messias, 's werelds Heiland vervult zyn, waar van hy in de Voorrede breeder berigt geeft.^d Hier door is my nu en dan aanleiding gegeeven, om eenige geestelyke bedenkingen van dien geleerden Man

^d De *Martino Borrhao* vide *Pantaleon*. profopogr. lib. 3. p. 381. & *Melchior. Adam.* in vit. Theolog. p. 399. in 8vo. Titulus libri citati sic habet: „In Sacram Josuæ & Regum Historiam, mystica Messiaë Servatoris mundi adumbratione referentam, Martini Borrhai commentarius.,, Basil. a. 1537.

V O O R B E R I C H T.

aan te haalen: hoewel ik bekennen moete, dat dezelve somtyds wat verre gezogt, somtyds ongegrond, somtyds vry duister, ten minsten aan my, voorkomen; en derhalven enige beschaaving nodig hebben: maar ook meermaalen zyn zyne aanmerkingen geestryk en stichtelyk.

En dat is geen wonder, dat menschen eerst uit de duisternissen van het Papendom en andere Dwaalgeesten voortkomende, alles niet aanstonds in het daglicht hebben beschouwt: daar wy nu, door hunnen voorgang geholpen en onder meerder licht levende, nog zo vele duisternissen onderhevig zyn, en de allerverlichtste aan deze zyde van de eeuwigheid nog gaarn bekennen willen met den Apostel: *Wy zien nu door een spiegel in een duistere rede.*^e En wat gewigtige rede hebbenwe overzulks, om ootmoedig die bede van den Dichter overtenemen: *Ontdek myne oogen, dat ik aanschouwe de wonderen van uwe Wet!*^f

Gelyk dit nu voor een ieder hoognodig is, die de waarheid, zo als die in Christus is, begeert te verstaan, om in de waarheid vrygemaakt en geheiligt te worden; hoe veel te meer voor hen, die hunne Uitleggingen over de H. Schrift uitgeeven; dat Woord, waar voor de godvrugtige beeven? Opmerkelyk is het, 't geen *W. Tong* in het leven van *M. Henry* uit zyne aantekeningen heeft gemeld.^g „In 't geene ik voor U in dit jaar, o myn God, hebbe te doen, hope ik op uwe genade, dat die my de bequaamheid daar toe zal geven, en dat Gy in my zult werken; en byzonder dat Gy my zult bystaan in dat grote werk van myne *Vitlegginge* (der H. Schrift:) dat ik niets mag schryven dat beuzelagtig of vreemt, of dwaas, of onbedagt is, 't welk een

†† 2. regt.

^e I Kor. 13: 12. ziet daar de Kanttek. ^f Psalm 119: 18. ^g p. 469.

V O O R B E R I C H T.

regtmatig ongenoegen zoude kunnen geven, of van den regten weg zoude doen afdwaalen; maar dat alles klaar, net en geregelt zy: dat ik regtzinnige verklaringen, nuttige waarnemingen, leerzame stoffen en troostelyke woorden mag in 't licht brengen,, enz. Gelukkige die in dezelve gemoeds gestalte schryven!

Dewyl nu de Uitleggingen van dien godvrugtigen en arbeidzamen Man thans op de drukperse gebragt worden in de Nederlandse tale, zo wel als van andere geleerde Mannen, *Polus*, *Patrick* enz. zoude het my een groot voordeel zyn geweest, indien ik my daar van hadde kunnen bedienen; maar dewyl 'er waarschyndlyk nog eengeruime tyd zal heenen loopen, eer zy de historie van Eliza bereiken, zullen zy, die dan leven, hun gebruik 'er van maken kunnen, en 't gebrek van myn geschrift uit hen en andere Godgeleerde of den goeden schat hunnes herten kunnen aanvullen.

In de *Betogingen* van het *Oogwit* hebbe ik niet alleen het zelve spoor als in Elias historie gevolgt, maar ook somtyds daar in een weinig breeder uitgeweid, daar ik meende, dat my gevoeglyke aanleiding daar toe gegeven wierde. Echter is het my ontschoten p. 12 op te merken, dat de doorgang van Eliza door de Jordane hem zeer tot bemoeidiging gedyen konde in dat grote werk nu aan te vaarden: dewyl daar in een nadrukkelyke Verzegeling lag van die belofte by *Jes. 43: 2. Wanneer gy zult gaan door het water, Ik zal by u zyn, en door de rivieren, zy zullen u niet overstroomen.* Dog deze zal de eenigste plaats niet zyn, daar my veele nuttige aanmerkingen ontglipt zyn. De goedgunstige Leezer, die ook dikmaal elders niet vinden mogte dat hy zogte, gelieve zig Paulus woord te erinneren.

V O O R B E R I C H T.

neren, by een andere gelegenheid gesproken. 2 Kor. 8: 12. *Indien de volveerdigheid des gemoeds daar is, zo is iemand aangenaam naar het geen dat hy heeft, niet naar het geen hy niet heeft.* Egter wil ik niet lochenen, dat ik enigermate durve overnemen de taal van dien groten godgeleerden *Owen* in zyne Voorrede voor de Hebreewen. „Wat gebrek in bequaamheid en oordeel, waarlyk in my te gering tot zo grote onderneming, my verder mag worden te last gelegd, ik verzoeke nogtans den Lezer te geloven, dat ik niet weete schuldig te zyn aan zulk een verwaantheid, dat ik hem zoude willen opdringen geringe, rauwe en onherkookte dingen.„ Alles wat iemand zo mogte toefchynen, verzoeke ik, dat hy legge ten laste niet van myne bereidwilligheid, maar van myne bequaamheid.

Het zelve verzoeke ik, dat men in opmerkinge neme ten aanzien van den *Geheimzin*, dien ik hier en daar hebbe zoeken op te sporen: waar omtrent ik nog in het zelve gevoelen sta, als in de Voorrede van *Elias Historie* is gemeld: namentlyk dat het *Bedenkingen* zyn, die aan het oordeel van *Verstandigen* ter toetsinge worden overgegeeven: indagtig aan *Paulus* woord:^h *nu kennenwe ten deele en wy profeteeren ten deele: dog wanneer het volmaakte zal gekomen zyn, dan zal het geen ten deele is te niete worden gedaan.* En wederom: *de geesten der Profeeten zyn den Profeeten onderworpen.*

Hier en daar zyn 'er wederom enige *Aantekeningen* bygevoegt, tot opheldering, of bevestiging, of onderwys, of tot een aangename uitspanning van den Lezer: vooral by de stoffen van het benauwde en verlostte *Samaria*.

† † 3

Ik

^h 1 Kor. 13: 9, 10. en Kap. 14: 32. met de Kanttek.

V O O R B E R I C H T .

Ik hebbe een Biddagstoffs, vertonende Hiskias verheffing en vernedering 'er aangehecht, omdat die niet qualyk voegde by zyne Verbondmakinge met den HEERE, agter Elias historie geplaatst: opdat men daar uit zie, langs welke wegen zo wel het Ryk van Juda als van Israël by trappen naar hunnen ondergang hielden. Welke dingen ons tot Voorbeelden zyn gegeven, opdatwe niet in dezelve zonden vallen of volharden; maar ons voor God leeren te verootmoedigen en ons van ganschert herten bekeeren; eerwe door den bezem van zyne Oordeelen worden weggevaagt; welke zig aan het einde van dit jaar 1740 reeds zo zichtbaar opdoen, en wie weet wat de volgende dag baren zal?

Och! dat de HEERE de Geest ons leere den tyd van onze bezoeking waar te nemen en in dezen onzen dag te bekennen wat tot onze vrede dient, eer het voor onze oogen worde verborgen!

L Y S T